

Amerikka

WSOY

JUHANI
BRANDER

JUHANI
BRANDER
Amerikka

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Tekijä kiittää Taiken kirjailija- ja kääntäjäapurahalautakuntaa,
Suomen kirjailijaliittoa sekä WSOY:n kirjallisuussäätiötä.

© JUHANI BRANDER JA WSOY 2023
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-48483-8
PAINETTU EU:SSA

Omistettu Felix Branderille (1901–1931)

*Ei haittaa kuinka ahdas portti,
kuinka rangaistusten täyttämä lista
Olen kohtaloni mestari;
Olen sieluni kapteeni.*

WILLIAM ERNEST HENLEY
(SUOM. LAURA ALA-KOKKO)

Hameet lepattivat tuulessa kuin perhoset. Jotkut naisista riisuivat vaatteensa ennen hyppäämistä. Hän ei suostunut. Hän oli säädyllinen nainen huolimatta siitä, mitä hänestä oli sanottu. Hän oli ollut vain yhden miehen kanssa. Ainoan, jota hän oli koskaan rakastanut. Tämä oli hänen matkansa. Hän ei soisi sen päättyvän näin.

I

8.9.1944

Aino havahtui unesta. Tuttu kuorsaus kuului vierestä. Herman nukkui syvää sunnuntailapsen unta. Ainon uni oli rikkonaisempaa, hän ei koskaan antautunut sille täysin. Se oli jostain pois, jostain, mihin piti varautua mutta mitä hän ei osannut nimetä. Uni valitsi hänet, ei toisin päin, hänellä ei ollut siinä mitään roolia.

Aino nousi istumaan, hieraisi silmiään ja katsoi ympärilleen. Heidät oli sullottu messiin, jonne oli kannettu yksi punkka sotilasta ja tämän morsianta varten. Viisitoista tyttöä heitä oli, viisitoista sotilasta. Melkein kaikki nukkuivat; jostain kuului pientä kuiskutusta, varovaista naurua. Suudelmien ääniä, kahinaa. Rakkaus ei kysynyt olosuhteita. Sen ehdottomuudessa oli jotain lohdullista. Se ei antautunut eikä paennut.

Saksalaisia sotajoukkoja lähetettiin Suomesta takaisin Saksaan. Osalla sotilaista oli suomalainen tyttöystävä mukanaan. Kyläläiset puhuivat langenneista naisista, hunnien morsiamista, saksalaisten huorista.

Satamassa Aino ei ollut osannut lausua sotalaivan nimeä. Jotakin suurta ja mahtavaa se varmaan tarkoitti. Aino oli pelästynyt nähdessään harmaan aluksen ja

suuret tykit. Hän tunsi samanlaista pelkoa kuin silloin, kun isä tuli humalassa kotiin. Laiva, niin kuin isä, loi varjoja paikkoihin, minne ne eivät kuuluneet.

Vielä vähän aikaa sitten sota tuntui kaukaiselta, satojen kilometrien takaiselta. Se muistutti olemassaolostaan kirjeiden, kotiin palaavien haavoittuneiden, hautajaisten, junan mukanaan tuomien sankarivainajien myötä.

Vasta viime heinänteon aikaan kaikki muuttui. He olivat olleet aamusta saakka pellolla; ilma oli sakeanaan ihmisten ääniä, hien katkua, pieniä itikoita, kimalaisia ja ojasta kurkottavien horsmien kukintoja. Maaperä pölysi. Hevoset korskuivat levottomina ja linnut lensivät kiihtyneinä parvina: ne sinkoilivat maata pitkin ja sitten taas heinäpaalien ympärillä. Kissat olivat kadonneet. Yleensä ne hakeutuivat pitopöytien äärelle, heinäpelloille makaamaan. Koirat liikkuivat laumoina, pysähtyivät ulvomaan ilman näkyvää syytä kuin jonain maailmanlopun sekakuorona.

Pilvien takaa ne tulivat. Massiiviset, tuhon auran ympäröimät kuoleman linnut. Niiden jyrisevä ääni oli maisemaan kuulumatonta, ihmisen pimeimpien voimien aikaansaannosta. Ne lensivät muodostelmassa, rikkoivat äänivallin; pilvet hajosivat, auringon pulssi kiihtyi, sen jyskytys kuului maahan asti. Venäläiset pommikoneet lensivät pääsääntöisesti suuriin kaupunkeihin. Räjähdykset kuuluivat saaristoon asti: kuin maankamaraa olisi lyöty suurella vasaralla.

Ne koneet, jotka kääntyivät ilmatorjunnan tai bensiinin puutteen takia, pudottivat pomminsa paluumatkalla. Airistolle niitä jäi tuhansia.

Laivueen palatessa yksi koneista pudotti pommin heidän yllään. He katsoivat sitä lumoutuneina. Ajan sadasosissa maisema pysähtyi: hevonen jähmettyi takajaloilleen, karpäset liimautuivat pitopöydälle, viikatteen terä kimalsi auringossa. Pommi heilui ilmassa kuin metallinen kasvain, kiihdytti vauhtiaan ja lähestyi maata pitäen outoa, happea ympäriltään imevää ääntä, ja ihan kuin se olisi natissut teräksisistä liitoksistaan, odottanut räjähtämistään inhimillisen olennon varmuudella.

Vaimea ääni purkautui liikkumattomuuden lävitse: maahan, maahan! Yksi kerrallaan, ei mistään yhteisestä sopimuksesta, he laskeutuivat vatsalleen, edelleen katse kiinni pommista, joka ei osunut pellolle vaan peltoja halkaisevaan metsäsaarekkeeseen. Ensin näytti kuin se oli kadonnut vihreänmustaan nieluun, laskeutunut syvälle maan vatsaan ja he olisivat turvassa, mutta sitten metsä liikautti sijoiltaan, räjähdys yhtyi purkautuvaan, repivään tuleen: pian oli jäljellä enää haavoittuneita torsoja, säleytyneitä, vereslihaisia tynkiä, savuavia, kaatuneita lehvästöjä. Niiden itku kuului yhtenä suurena valituksena, silvottujen puuruumiitten kipu. Ne kasvoivat kumaraan ja sodan veteraaneina niissä oli vielä vuosikymmenien päästä ammottavia haavoja, aukkoja ja rusentumia. Ne olivat metsän lasaretti, sen hiljainen, kuollut osa.

Pellolle saakka lensi kiviä, multaa, oksia, pölyä, runkoja, kaarnaa, sirpaleita, palavia korsia ja metsään paenneen hevosen jalka. Se oli kuoriutunut luuhun asti, verinen nahanriekale roikkui kavioon juuttuneena. Kaikkialle levisi ruudin polttaman maan ja rikin haju. Räjähdys

vavisutti myös peltoa, sen nikamisto venähti, eikä se enää koskaan palannut alkuperäiseen symmetriaansa. Siitä puhuttiin vastedes Quasimodonpeltona.

Ainon kädelle lensi pala kuumaa terästä. Se poltti hänen ihoaan. Hän ajatteli, että myös hänen oli kärsittävä, otettava vastaan taisteluarpensa.

Aamulla Aino oli kävellyt Hermanin perässä siltaa pitkin laivaan. Kapteenin hän kätteli ja niiasi vielä kahdesti. Aino ei ollut rippikoulun jälkeen niiannut. Kapteeni oli ystävällinen ja sanoi huonolla suomella, että neitirouva on enemmän kuin tervetullut laivaan ja että neitirouvasta tulee vielä hieno saksalainen vaimo, jonka lapsista kasvaa vahvoja ja menestyksekkäitä Kolmannen valtakunnan kansalaisia. Kapteeni teki kunniaa. Aino jähmettyi niin pahasti, että sanoi ruotsiksi tack så mycket. Kapteenia se onneksi vain nauratti. Aino ei pitänyt siitä, millaista ääntä hänen kenkensä pitivät laivan teräksistä kantta vasten. Hänen punaiset tanssikenkensä, huolettomien iltojen kengät.

Messissä he eivät puhuneet paljoa muiden tyttöjen kanssa, ja se mitä sanottiin, oli pelon värjäämää. Se oli sota-ajan rakkauden laukaisemaa pelkoa; ennustamonta, uhkakuvilla kuorrutettua. Kaikilla heillä oli kausiit kesämekot, kiharretut hiukset. Lommoja, naarmuja ja kulumia odottavat, velaksi ostetut matkalaukut. Hän ei ollut pakannut mukaan kuin vähäiset vaatteensa. Rakkaan päiväkirjansa hän oli jättänyt kotiin, kirstuun lukittuna.

Yhtäkkiä hän tajusi, kuinka nuoria he olivat. Se nosti palan rintaan. Hänelle se nousi aina rintaan siinä missä muille kurkkuun. Hän itse sanoi tukehtuvansa alemmaa. Ihan kuin nuoruus olisi ollut jotain, mitä olisi pitänyt hävetä. Jotain, mikä oli tuonut heidät tähän tilanteeseen, että juuri nuoruudelta puuttui järki ja harkinta, että juuri nuoruus oli edesvastuuton tila. Rakkaus valitsi nuoruuden, koska nuoruus ei osannut panna vastaan. Se antautui sille kokonaisvaltaisesti aistit auki, sydän paljaana ja vailla ihoon piirtynyttä, arprien kirjoitusta.

Kahden muun tytön kanssa hän oli ehtinyt vaihtaa muutaman sanan. Riina oli pitkä ja vaalea tyttö Oulusta, hieman hermostuneen oloinen, kertoi olleensa sihteerinä lakitoimistossa ennen sotia. Sitten hän oli omien sanojensa mukaan lottantunut. Maiju taas oli Satakunnasta, sen tarkemmin hän ei erotellut. Maiju puhui navetan aamenesta joka aamu. Karjakko, tietysti.

Maiju oli työskennellyt saksalaisille pyykkärinä. Aino tiesi, että saksalaiset maksoivat hyvin palkkaa. Monet tytöistä olivat toimineet keittiöapulaisina, siivoojina, tarjoilijoina ja sairaanhoitajina saksalaisille. Suurin osa oli köyhistä oloista, kaukaisista pohjoisen kunnista, joita kartalta ei helpolla löytänyt.

He olivat talonpoikien ja tehdastyöläisten tyttäriä. Jos eivät ensimmäisen polven, niin toisen. Sitä annettua kotaloa piti paeta, jos siitä halusi pois.

Aino ja Herman, eli H, olivat tavanneet niin kuin nuoret ihmiset ovat aina tavanneet: vahingossa. Saksalaiset erottautuivat suomalaisista miehistä heti. He olivat

ryhdikkäitä, huoliteltuja ja iloisia. Eivät murisseet tai syljeskelleet maahan. Tuijottaneet kulmien alta ihan kuin odottaen, että kohta joku lyö. Saksalaiset olivat puhe-
liaita, kohteliaita ja ystävällisiä. He tuoksuivat hyvältä, eivät koskaan hieltä tai metsältä. Partavedet olivat mausteisia, miehekkäitä. Kuinka Aino inhosikaan metsän tuoksua; mädäntyvien lehtien ja korsien hajua, hänelle se ei ollut oikeaa elämää vaan pysähtyneisyyttä, muistutus omasta... Niin, siitä että hän oli maalaistyttö, hän menisi nuorena naimisiin, saisi monta lasta, kukkia äitienpäivänä ja kuuntelisi radiosta kaihoisia iskelmiä ja mietti sitä, mihin elämä oli mennyt. H edusti ihan muuta. Maailmaa toki, mutta myös tulevaisuutta, sellaista, jossa hänelläkin olisi merkitystä.

Aino halusi nähdä Eurooppaa, istua Pariisin kahviloissa, polttaa tupakkaa, keskustella pitkään ja juopua viinistä Berliinin yössä. Miehet saivat niin tehdä, miksei hänkin? H oli puhunut Berliinin huvielämästä, läpi yön auki olevista yökerhoista, joissa tanssittiin ja pidettiin hauskaa. H puhui mustista ihmisistä, tummista kuin yö. Taiteilijoista, maalauksista, joissa ei kuvattu heinälatoa tai metsää, vaan niissä oli hahmoja, viivoja, värejä ja jopa kirjoitusta. H sanoi, että todellisuudella oli moninaiset kasvot ja että taide valjasti ne näkyviin.

Ainoa oli onnistanut: Herman osasi suomea. Herman työskenteli tulkkina, hän oli opiskellut Helsingissä ja työskennellyt Lappeenrannassa. Sodan aikana Herman toimi yhteysupseerina saaristolaisten ja Saksan armeijan välillä. Herman sopi linnoitustöistä, majoituksesta,

ruokahuollosta. Hän oli käsitellyt ristiriitoja, mustasukkaisuuksia, rikoksia. Kaikkea mitä ihmisyyys kantoi mukanaan. Hän oli toimittanut mustasukkaisuuden vuoksi kuoliaaksi puukotetun saksalaisen kapteenin kotiin ja kirjoittanut tämän vaimolle, että mies oli kaatunut rintamalla urhoollisesti ja Saksan valtiota kunniakkaasti palvellen. Mies oli puukotettu unissaan sänkyyn, koska tämä oli onnistuneesti liehitellyt erästä nuorta naista, joka piirittämisen seurauksena oli purkanut kihlauksen Topias-nimisen myllärin kanssa. Herman oli myös estänyt saksalaisten kostotoimenpiteet. Väkivallan kierre olisi ollut hetkessä valmis. Se vaati myllärin toimittamista oikeuden eteen ja saaristolaisten lahjomista Saksan armeijan konjakilla.

Silloin Ainon perheellä oli vielä omistuksessaan kylän toinen kauppa. Siellä he olivat tavanneet, hän puotipukusun tytär, ja kohtelias, hieman karsastava Herman, jonka pyöreät silmälasit tekivät tästä fiksun oloisen. Ensin Aino ei ollut kiinnittänyt Hermaniin mitään huomiota. Öljytyt, vahvat hiukset ja lähes naisellisen hauras keho loivat kuitenkin pian kiinnostavan ristiriidan. Herman ei puhunut itsestään, kerskunut, vokatellut naisia muiden saksalaisten tavoin.

Olihan Ainollekin tarjottu Ohraisista emännän paikkaa. Saatille tarjoutuvia sulhasehdokkaita oli molemmista ympäryskunnista. Hän ei lähtenyt, ei kertaakaan. Hän tiesi tyttöjä, kuten Vanhamäen Saanan ja Merikaastalan Tiinan, jotka olisivat lähteneet heti miettimättä asiaa sen enempää. Sitten oli Lyyli, joka oli jäänyt raskaaksi venäläiselle sotavangille, Jakoff Jerofeville.

Jakoff oli leikkisä mies, joka nuppaili omenoita otsallaan ja kieppui ketarat ojolla hevuskärryjen pyörissä kuin olisi sirkuksesta karannut. Jakoff seiso i päällään hevosen satulassa ja lauloi Uralista kaihoisia lauluja.

Herman oli kysynyt, että myytiinkö neidistä silavaa. Aino oli alkanut nauraa. Silavaa hänestä. Ei vielä aina-kaan, Aino oli vastannut ja nolostuttanut Hermanin.

Tarkoittaako sotilasherra silakkaa? Aino oli kysynyt.

Hermanin ilme oli värähtänyt lähes hymyyn, mutta se vetäytyi yhtä nopeasti kuin oli ilmaantunutkin.

Sitten Herman oli selittänyt possusta, joka asui pos- sulassa. Possua päähän ampumalla sai ruokaa. Nyt vuo- rostaan puoti-Venla purskahti nauruun.

Herman punastui, kumarsi heille ja poistui kaupasta. Puolen tunnin päästä Herman palasi mukanaan sian korva.

Sain pehtoori Viinikalta, jotta neidit tietävät mitä tar- koitan.

Läskiä toi meillä on. Kyllä sitä riittää nyt toistaiseksi, Aino vastasi.

Aino ja Herman katsoivat toisiaan silmiin. Ja sitten hymyilivät.

Tai ainakin Aino luuli niin.

Raskaus tuli, vaikka he varoivat. Raskautta Aino ei ollut halunnut. Isä sanoi fritzin äpärän pilaavan koko tilan maineen. Minkä tilan? Aino mietti. Hittola ei ollut enää sitä, mitä se joskus oli ollut, voimiensa päivinä. Se oli rapistuva tila, jota keuhkotautinen ja alkoholisoitunut isä, äiti ja hän, eivät kyenneet pitämään. He olivat myyneet

pellot ja metsät, alihintaan. Ne rahat isä, Isofar, oli pelannut Kärkässalmen korttiringissä. Aino häpesi kyläläisten katseita ja isänsä heikkoutta. Velipojan kuoleman jälkeen isä oli muuttunut. Alkoholit oli tullut päivien täytteeksi.

Puodilla meni huonosti. Kyläläiset kävivät mieluumin Wallinien sekatavaraliikkeessä. Siellä oli enemmän tarjontaa, ruoka oli tuoreempaa ja halvempaa.

Ja sen jälkeen, kun hän tuli raskaaksi saksalaiselle, ei kukaan käynyt enää kaupassa.

Laiva pysähtyi. Moottorit sammuihin. Laivan sumutorvi tööttäsi kovaa. Kaiuttimista alkoi kuulua lisää saksaa, kieltä, jota hän ei osannut. Se oli vihaista, käskevää kieltä. Samaisen kapteenin, joka eilen oli ottanut heidät niin ystävällisesti vastaan. Suudellut kädelle, tarjonnut viiniä, suklaata ja savukkeita. Hän oli kohteliaisuudesta polttanut yhden. Se meni päähän, ja hän oli nauranut kapteenin ilmeitä. Kapteeni näytti hassulta, hieman kumi-naamaiselta, yksinäiseltä sotilalta, jolle sota antoi merkityksen, antoi sen tilan, mikä muuten elämästä puuttui. Sodan ulkopuolella kapteenilla ei olisi mitään.

Sotilaat nousivat seisomaan yksi kerrallaan, he olivat paitahihassillaan, vetivät henkseleitään paikoilleen, puhuivat kiihtyneesti. Hermanin olemuksessa tapahtui jotain, sen Aino huomasi. Ihan kuin rakkauden kieli olisi kuollut tai ainakin erkaantunut miehestä. Miksei Herman katsonut häntä silmiin? Miksi Herman puhui kiihtyneesti, vaikka yleensä tämä oli hillitty ja hiljainen, eikä juuri osallistunut ikäistensä miesten keskusteluihin.

Aino kuuli juoksuaskeleita kannelta, huutoja ja ääniä. Hän huomasi, miten saksalaiset jäykistyivät, heidän ryhtinsä laski. Herman irrotti otteensa Ainosta. Vaistonvaraisesti Aino tavoitteli kättä takaisin. Herman juoksi ulos messistä. Niin muutkin miehet. Portaita laskeutui sotilas konepistoolin kanssa. Naiset komennettiin ulos kannelle. Aino tunnisti Omenaisten saaren sadan metrin päässä. Hän katsoi luodolla makaavia hylkeitä, jotka käänsivät katseensa, siltä se näytti.

Heille huudettiin saksaksi jotain, mitä hän ei ymmärtänyt.

Joku kirkaisi.

Maiju työnnettiin veteen. Maiju ei osannut uida. He alkoivat itkeä, huutaa apua. Heitä osoitettiin kivääreillä, laukauksia ammuttiin ilmaan. Aino etsi Hermania katseellaan, mutta hän näki vain vihaisia miehiä, eikä erotanut näistä enää yksittäisiä kasvonpiirteitä.

Sitten Aino kuuli Hermanin äänen. Se tuli kaiuttimista. Herman sanoi suomeksi, että he saivat valita: joko he hyppäisivät mereen tai heidät työnnettäisiin sinne. Uimataitoiset selviäisivät kyllä. Ne, jotka eivät osanneet uida, saisivat turvautua toisten apuun.

Yksi kerrallaan tyttöjä heitettiin mereen.

Häntä hirvitti astua reelingin yli. Käsilaukku revittiin hänen käsistään. Matkalaukut viskottiin aaltoihin. Hän tunsi kiväärinpiipun selässään. Sivusilmällä hän huomasi, miten kolmen rimpuilevan ja itkevän tytön ympäri sidottiin piikkilankaa. Yksi tytöistä roikkui sulhasensa jalassa. Tämä potkaisi itsensä irti ja juoksi kannelta pois.

Sitten Aino ei enää empinyt. Hän hyppäsi. Aino tunsi olevansa kuin kivi. Hänen jalkansa osuivat johonkin pehmeään. Oliko hän pohjassa?

Aino kipristi varpaitaan kuin kokeillakseen, mistä oli kyse. Se oli ihmisen käsi, kuolleen naisen käsi. Hän potki sitä kauhun vallassa ja alkoi uida kohti pintaa. Hän näki auringonvalon kuin etäisen heijastuksen jonkin kalvon takana. Lisää hyppääviä naisia. Heidän ilmapirtaa vasten levinneet hameensa: kuin perhosia.

Aino nousi pintaan.

Vahvoin vedoin Aino alkoi uida saarta kohden.

Hän ei välittänyt avunhuudoista, ei reagoinut niihin.

Hänen oli selvittävä.

Aino kuuli, miten huudot loittonivat ja sivusilmällä hän näki toisia tyttöjä, jotka uivat saarta kohden. Osa huusi äitiään niin kuin sotilaitten sanottiin huutavan.

Moottori jyrähti käyntiin. Laiva lähti ikään kuin kontaten liikkeelle, sen merta rikkovassa äänessä oli surullista huminaa. Se kulkisi kohti hävittyä sotaa, mukanaan haamumiehistö, jota tämä päivä ja sen äänet, laivan kylkiin aaltojen mukana ajalehtivat ruumiit seuraisivat kuin aaveet heidän päiviensä loppuun. He eläisivät kymmeniä vuosia, rakastuisivat, perustaisivat perheen ja eläisivät maailmassa kuin siinä ei olisi koskaan sotaa ollutkaan. Mutta sota eläisi heidän verkkokalvoillaan, muistoissa ja unissa, joissa avunhuudot eivät koskaan hiljenisi.

Aino yritti tarrautua suureen, murtuneelta peukalolta näyttävään kiveen, jonka levien hiustama pää työntyi

pinnasta esiin. Hänen oli pakko kaapata kivi syleilyynsä. Aino meni sen reppuselkään, varoi vatsaansa ja alkoi oksentaa kuolemanpelkoa, kuollutta rakkautta ja suolavettä pois elimistöstään. Hänen vatsaansa poltti. Uudestaan ja yhä kovempaa.

Hän hivuttautui kiven toiselle puolelle, varovasti kuin jotain pyhää esinettä koskien hän liikkui sen muhkuraisista, jääkauden muovaamaa pintaa vasten. Aino hengitti kiveä, koko sen olemassaoloa oman pelastuksensa välineenä; lopulta irrottautui ja haroi jaloillaan pohjaa. Miksi hänestä tuntui, että saari vapisi kuin kaatumatautinen? Vai oliko se hän? Saari hylki ulkopuolista elämää, se ei ollut elämän vaan kuoleman saari. Sinne oli vaikea, lähes mahdoton päästä loukkaamatta itseään liukkaisiin ja teräviin rantakiviin tai leppien miekkoihin, jotka työntyivät aggressiivisesti saaren lohkoutuneesta otsasta.

Myrskyn kaatamia puita maassa ja outoja, mäntyjen runkoihin kasvaimien tavoin kiinnittyneitä ihmis- kasvoisia pahkoja. Aino kompuroi liukkaita pikkukiviä ja pohjahiekkaa pitkin. Hän kaatui polvilleen ja konttasi viimeiset metrit rantaan.

Aino riisui märät vaatteensa. Hän vajosi hiekkaan kuin kaikki ne kuolleet, mädäntyvät ja unohdetut ruumiit, joita saarelle oli vuosisatojen aikana tuotu. Hänen kätensä osui hiekasta pilkottavaan puupalaan. Jostain selittämättömästä uteliaisuudesta Aino haroi hiekkaa pois puun tieltä. Hän tunnisti soutuveneeseen kokan. Se oli harmaa, paikoin mädäntynyt. Hän muisti tarinat veneistä, jotka jätettiin vainajineen saareen. Likaiset,

epäpyhät veneet. Niillä ei haluttu palata, tämä saari oli niidenkin hautausmaa. Hän tunnusteli vatsaansa. Häntä alkoi supistella, polte oli tulta, se raivosi hänen sisuksissaan ja elämä, jota hän oli kantanut, pakeni hänestä, jotain märkää valui pitkin sääriä. Hän tunsi pienen ihmisen liikkuvan sisällään, ihmisen, joka halusi maailmaan.

Aino huusi kivusta, sellaista kipua hän ei ollut ennen kokenut.

Hän kuuli itkua läheltään. Naisten etääntyviä huutoja.

Aino raahautui selällään hiekassa metsää kohden. Ensin kyynärvarsien varassa, sitten laajoja kaaria kädet ojennettuina kuin selällään uiden. Metsänrajassa Aino näki koivunoksalla kieppuvan oravan, sen valkoisen vatsan. Variksen ruoskamaisen siiveniskun, käpyjen helistimet.

Sitten Aino ei enää jaksanut. Pilvien repeytyneet lakanat väistyivät auringon tieltä. Se matkasi Ainoa kohti läpi ajan ja avaruuden, sen sakarat painautuivat hänen alastomaan, huutavaan kehoonsa. Se oli kuin syntien tähden syttynyt polttava katse.

Aino sulki silmänsä ja näki Hermanin kävelevän hiekkatiellä vaaleassa pellavapaidassa; hyönteisparvet piirtyivät murtuvan auringon hiillosta vasten. Pellot nuokahtivat yhtä aikaa, metsät huokaisivat ja viimeiset savut nousivat talojen piipuista.

Ja vaikka oli ilta, oli hänen yhä lämmin.

Väkevä kuvaus pienen pojan selviytymisestä sotien jälkeisessä Suomessa.

Kaarlo elää anarkistisen mummonsa kanssa kahdestaan kirppujen valtaamassa talossa pienellä saarella. Mummon kertoman tarinan mukaan äiti odottaa Kaarloa kaukana Amerikassa, ja sinne Kaarlokin aikoo vielä joskus päästä.

Amerikka on romaani köyhien ihmisten voimasta ja häpeästä, luokkayhteiskunnasta sekä ihmisen ja luonnon hauraasta suhteesta.

Juhani Brander kirjoittaa herkkävaistoisesti eristäytyneestä saaristokunnasta, sen omalakisista asukkaista, vastoinkäymiset ylittävistä unelmista sekä leimatuista naisista, jotka historia on julmasti unohtanut.

Teos kasvaa runolliseksi balladiksi merestä, hylkeestä ja pojasta, joka yrittää pienellä veneellä soutaa valtameren toiselle puolelle.

	 9 789510 484838	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-48483-8